

Det medisinske overgrep på "tyskerjentene"

Av professor em. dr.med. Randolph Alnæs

I Dagbladet 30.12.94 gjengis en uttalelse til Krigsbarnutvalget 10. august 1945 av daværende direktør ved Gaustad sykehus, Ørnulf Ødegård: «Antar man rent skjønnsmessig at halvparten av de piker det gjelder er arvemessige mindreverdige, skulle man måtte regne med at omlag 2500 av de 9000 barn har arvet sjelelige defekter (særlig åndssvakhet), som selv ikke den omhyggeligste oppdragelse eller det beste miljø kan rette på i særlig grad».

Samtidig angis et bakgrunnsmateriale som psykiateren (Elese Vogt Thingstad) i utvalget la stor vekt på. Det referes her til et materiale på 45 kvinner IQ - testet av tyskerne i Larvik under krigen. Kvinnene ble innbrakt under en razzia og innlagt på Tønsberg sykehus for testing. Det nevnes at «den aften razziaen foregikk var det regnvær, så det er vel riktig som endel av pasientene opplyser at de på grunn av regnværet var gått inn på en kafé for å vente på en rutebil.»

I følge «Innstilling til sosialdepartementet fra Krigsbarnutvalget» i 1945 ble rassian utført av tysk politi høsten 1941 for å oppspore smittekilder. Av de innbrakte var det 13 kvinner «som ikke hadde hatt noe med tyskerne å gjøre», slik at materialet ble redusert til 32 kvinner hvorav 7 var i alderen 15-17 år!

Slike razziaer ble ofte foretatt under krigen på helsemyndighetenes anmodning ved hjelp av norsk og/eller tysk politi. Grunnlaget for slike inngrep var frykt for at tyske soldater skulle «nedsmittes» av norske jenter. Veneriske sykdommer hadde øket i løpet av krigsårene både når det gjelder gonorré og syfilis. Oppsporing av smittekilder i form av razziaer og kontroller på restauranter og møtesteder ble et vanlig trekk i bybildet mange steder. Endel av frykten skyldes også propaganda fra Lon-

don om at tyskerjentene var nedsmittet av kjønns sykdommer fra tyske soldater og følgelig var farlig for befolkningen. Kvinnene ble brakt til sykehus og undersøkt, eventuelt behandlet. I mange tilfelle var det slik at razziaen også fikk med seg en del mer «ærbare» kvinner. Etter at «Lov om bekjempelse av kjønns sykdommer» ble vedtatt 22 juni 1944 ble det opprettet en leir på Bjørøya ved Krøderen hvor 60 kvinner ble satt inn.

Etter krigen ble nesten 1000 såkalte promiskuøse kvinner internert på Hovedøya. Hensikten var å beskytte sivilbefolkningen mot venerisk smitte. I Sælbu ble 107 jenter internert og mindre enn 7% hadde kjønns sykdom - og det var atskillig mindre enn hva nordmenn hadde i Tysklandsbrigaden! Selv oppfattet jentene interneringen som straff. Forholdene like etter krigen ble av mange betegnet som nærmest «ville».

Sakkyndiges uttalelser til Krigsbarnutvalget, en utredning på 177 sider, er på mange måter en hårreisende lesning. I innstillingen er det referert forslag til tiltak framsatt av prominente personer, også psykiatere som blant annet gikk ut på at barna skulle fratras sine mødre og tvangs sendes til Tyskland eller spres rundt i samfunnet på barnehjem fratatt sin identitet. Forslag til utvalget fra legehold i Oslo var av lignende

karakter. Heldigvis ble utvalgets forslag atskillig mer menneskelig. Allikevel ble innstillingen stoppet av daværende sosialminister, Sven Oftedahl. Den kom aldri til Stortinget.

Mer om tragedien kan man lese blant annet i Willy Ustads bok «Tyskerungen» og «Frihetens pris», (Bladkompaniet, Oslo 1992/93) med ordrette gjengivelser av norske legers svært tvilsomme uttalelser, blant andre Johan Riis' uttalelser i Stavanger Aftenblad i 1945. Man kan få inntrykk av at jentene nærmest var erklært lovløse i etterkrigstidens Norge.

Ødegårds antakelser fra 1945, en av datidens fremste epidemiologer og professorer i psykiatri, er spekulative og kan lett misforståes. Det fremgår ikke av erklæringen til Krigsbarnutvalget at han har noe bestemt materiale å referere til bortsett fra 35 kvinner som var innlagt på Gaustad sykehus under krigen, men da av andre grunner. Enkelte av disse betegnes som asosiale psykopater og som sinnssyke. Han refererer ellers til innleggelsler på Ullevål sykehus og den «alminnelige erfaring». Men alle forskere vet i dag at man ikke kan trekke generelle slutninger fra et meget spesielt og begrenset materiale til en større populasjon av «tyskerjenter» og deres barn. At nærmere 1/4 del av barna skulle ha arvelige sjelelige defekter er i sannhetens navn en lettvind vitenskapelig omgang med data, selv om det bare er antakelser.

Arvelighetsforskere vet i dag at IQ er uttrykk for en rekke kontinuerlige dimensjoner, hvor den ene kan kompensere for den andre. Mange gener og miljøfaktorer bestemmer graden av IQ-nivået. Om moren skærer under et bestemt nivå, kan man ikke uten videre slutte seg til at et visst antall barn dermed ville blitt ånds-

(Forts. side 6)

Trefningen ved Haglebu

Av Rolv Olsen

Rikstrener Nilsen var i Eggedal i april 1945. Han hørte flydur og mente det hadde funnet sted dropp i nærheten av Djupsjøen. Han varslet hirdsjefen i Buskerud, Østgaard, som kom oppover med 8-10 mann, politi og hird.

Spor gjorde at Besserud Gård kom i søkelyset og om natten til den 24. april banket de på der. Besserud selv åpnet, og da han fikk se hvem som kom på besøk, løp han til skogs. Det ble skutt etter ham. Tre karer som var i deking i annen etasje skvatt opp og denne støyen gjorde at de ble oppdaget og arrestert. En av dem ropet at det lå et større våpenlager på Grantangen ved Haglebuvannet. Ved 10.00 - 11.00 tiden 24. april kom Hirdens Alarmenhet til Eggedal og var med på arrestasjonen av 12 eggedøler. Alarmenheten returnerte til Drammen om kvelden.

Den 26. april ble de igjen tilkalt. 20-25 mann ble utkalt for å lete etter slipp fra Medalen Gård øverst i Eggedal og på østsiden av vegen oppover mot Haglebu. De gikk i

grupper på 5 mann. Ved Buinsetrene samlet de seg og hvilte.

Hirdens Alarmenhet var opprettet for å beskytte norske industribedrifter mot sabotasje handlinger og besto for det meste av menn i 50-årene. De var nå utkommandert til noe annet og hadde protestert, men Østgaard forsikret om at det ikke var Milorg i området. Etter rasten fortsatte Hirden sitt søk etter dropp. Plutselig uten forvarsel smeller to Stengunnsalver mot en 5-manns patrulje fra 15 meters hold. To skikkelser som løper vekk skimtes mellom granene. Fra Hirdens side ble det ikke skutt eller gjort noe forsøk på å oppta forfølgelse.

To hirdmenn falt i skuddseriene. De ble båret opp i et av seterhusene og brakt til bygds dagen etter. Fra Buinsetrene hørte Hirden så skuddvekslingen som begynte vest for Haglebuvannet, men de var ikke interessert i å delta i noen kamp handling. De returnerte til Medalen og reiste tilbake til Drammen.

Samtidig med at Hirdsjef (Forts. side 6)

Landssvikerjubiléet

Av Ole Seierstad

Den 8. mai 1995 kan vi «feire» et enestående jubileum i Norges historie. Vi har vært landssvikere i 50 år!

I 50 år har vi ruslet rundt i dette landet med svikerstemplet på vår panne, og med navnet vårt godt forvart i justisdepartementets landssvikeregister. I 50 år har vi representert noe av det mest foraktelige når det gjelder individuell legning, - nemlig uslingen! Svikerer, - han er den som sviker i farens stund. Svikerer, - han er den holdningsløse, ullne sniker-typen. Svikerer, - han er den feige og veike stakkaren. Svikerer, - han er værhanen som galer med dem som han tror vil vinne. Svikerer, - han er inkarnasjonen av det men-

neskelige individs åndelige bakside.

Kjært barn har mange navn, heter det. Og i en bestemt sammenheng har vi vært, og er fremdeles, et kjært barn i dette landet. For hva skulle de seirende helter og redningsmenn (de gode nordmenn, A-menneskene) gjort hvis de ikke hadde hatt oss å kaste søppel på? Jeg tenker for eksempel på alle Kremtilbederene i mellomkrigstiden, kommunister, marxister og gammelkommunister i Arbeiderpartiet. De som ikke hadde noe fedreland den gangen. Du verden så store fedrelandsvenner de ble da en annen nasjon enn den de sang om: «Nå dages det brødre, det lysner i øst», kom spaserende inn i dette landet. Og var det ikke de samme (Forts. side 6)

UTE OG HJEMME

Av Varg I. Veum

Kurdere i kurdisk del av Irak forfølger egne

Den amerikanske fjernsynskanalen CNN kan fortelle oss av de lokale kurdiske ledere i den kurdiske delen av Irak nå forfølger egne innbyggere. I følge Amnesty International blir enkelte kurdere utsatt for tortur og annen form for forfølgelse. Enkelte er blitt drept andre pisket eller utsatt for andre grusomheter for ikke å være enige med den politiske ledelse i områdene. De politiske lederne legger delvis skylden på Saddam Husein fordi han ikke støtter dem økonomisk. Den politiske ledelse i Irak støtter neppe minoriteter i eget land. Irak er utsatt for streng blokade og har selv ikke økonomi til å ta seg av egne innbyggere. Hvorfor skal de da bekymre seg om folkegrupper som søkte utenforstående hjelp den gangen Irak kjempet sin egen kamp mot FN og USA.

Den eneste som nå kan hjelpe kurdene er Bondevik, han står alltid først i rekken blant dem som åpner den norske stats lommebok for hjelp til hele verden. Det er mange som mener at lommebøkene heller burde tømmes her til lands.

Sønn av Waffen-SS mann leder USAs militære styrker!

Det amerikanske fjernsynsselskapet CNN hadde forleden et program om den nåværende leder for de amerikanske tropper, firestjernersgeneral John Shalikaskvili.

I løpet av programmet kom det frem at Shalikaskvilis far opprinnelig kom fra Georgia, men flyttet til St-Petersburg like før 1. Verdenskrig. Da 2. Verdenskrig startet levde Shalikaskvili i Warszawa med sin familie. US-Generalen var født i Polen, men hadde ikke polsk statsborgerskap. Generalens far hadde militærutdannelse fra Russland. Under krigen tjenestegjorde han i en Waffen-SS avdeling. Generalen angrep ikke, men forsvarte heller ikke farens tjeneste i Waffen-SS. Han sa dog at faren var et meget godt menneske som aldri hadde gjort en sjel fortredd og videre kunne generalen fortelle alle CNNs lyttere at han var glad i sin far. Faren er nå død. General Shalikaskvilis første statsborgerskap fikk han i USA i midten av 50-tallet. Generalens familie emigrerte til USA etter krigen.

Undrenes tid er altså ikke forbi: Lederen for USAs militære styrker er sønn av en tidligere Waffen-SS mann!

Tragedien i Heistadmoen militærleir

Alle er opprørt over den tragedien som utspilte seg på Heistadmoen 28. februar i år. De kommerstille fjernsynskanalerne og NRK kastet seg blodtørstig over tragedien og dekket den til det kjedsommelige. I god amerikansk tradisjon har fjernsynskanalerne slått mynt og oppmerksomhet på tragedien. Det er et forhold som brer seg som en farsott.

Det er ikke ofte Folk & Land uttrykker meninger om kontroll og spredning av det frie ord, men når mediafriheten blir brukt til å spre menneskelige tragedier som underholdning, føler også vi oss meningsberettiget. Nå må de ansvarlige svinge piskan og la oss slippe amerikanske tilstander i vårt mediabilde. Selv APRK bør ha moralske normer og etiske mål!

AUFs finansielle metoder

De av oss som har lest vår historielekse vet hvordan DnA ordnet sine finansielle problemer i 20- og 30-årene; pengestøtte fra Sovjet. Dokumentasjon på dette ble fremlagt av forsvarsminister Quisling i Stortinget våren 1932. Dessverre for DnAs mange organisasjoner finnes det ikke en kommunistisk pengemaskin som kan hjelpe dem nå, derfor er partiets ungdomsorganisasjon nødt til å gripe til juks for å finansiere sine aktiviteter. Vi sikter til det snuskeri AUF har drevet med om medlemstall i Oslo og Trondheim for å få større økonomisk støtte enn lagene hadde krav på. Nå spør vi moderpartiet og fru Brunland: «Er dette en tradisjon i partiet?» Vi minnes mange av partiets løgner og kan om statsministeren har glemt dem, gjerne minne henne om en del av dem.

Men først av alt oppfordrer vi statsministeren og hr. Jagland om å rydde opp i lovløsheten i egne rekker. Det bør være liten trøst i at andre også har urent mel i posen.

Annet snusk i DnA-rekker

Vi har i det siste stadig støtt på politikere og deres kumpaner som har begått svindel. Det merkelige er at de fleste har røtter til det store moderparti, DnA. Hvorfor?

Vi minnes de tider for 50 år siden da DnAs koryfeer sto på barikadene og beskylte NS-medlemmer for grove forbrytelser og dømt dem for lovovertridelser det ikke var juridisk dekning for. Nå

Seierherrenes historie

Av Skolduly

I snart 50 år er vi blitt oversvømmet av historier om tyskernes grusomme fremferd under siste krig. Tyskerne samlet inn kunstskatter både i Frankrike og andre land de besatte, tyskerne foretok medisinske forsøk på fangene i konsentrasjonsleirene og sinnsykehusene. Tyskerne drepte enkelte syke med bruk av bileksos. Det var en lang, lang liste over umenneskelig handlinger tyskerne var skyld i, og som vi er blitt fortalt i avnazifiseringens navn. Ikke en norsk avis har i årenes løp unnlatt å fortelle om grusomheter utført av Tyskland og nazistene!

Nå, 50 år etter krigen begynner historien å få en annen fargesjatering. Nå er det tid for forsoning med Tyskland som stat og tyskerne som mennesker. Verden trenger tyskernes arbeidsomhet og penger.

Følgene av dette er at verden får høre om stalinismens grusomheter og amerikanernes ditto i Vietnam. Sistnevnte har i snart 50 år sett på seg selv som verdens sheriff, en tittel han arvet fra sin bror på øya i Nordsjøen. Broren var trett å undertrykke og utbytte alle verdens mennesker, hadde mistet sin økonomiske makt og måtte se at gamle lydriker sa takk for seg og ikke ønsket å bli styrt av liberalismens forkjemper. England var ikke en forkjemper for liberalisme for en hver pris, bare i den grad det betydde en fordel for England og det engelske.

England har tapt freden etter 1945. De vil fortsette å tape. Europas nye økonomiske maktsenter vil bli Frankfurt am Main og ikke London. Dette er blant annet en følge av en stadig svakere engelsk økonomi og sterkere tysk mark. Derfor er i dag mange land villige til å revurdere sine fordums informasjon om Tyskland og tyskerne.

Vietnam har i flere år sett følgene av amerikanernes bombardering av landet med Orange Agent giften som ble brukt av FN-styrkene for å fjerne skogen slik at de kunne

se hvor fienden var. Dette for å kunne bombardere dem enda mere. Svensk TV2 har brakt et fjernsynsprogram om følgene. I programmet fikk vi høre om misdannede fostre og mennesker med skavanker av ulike slag. På et sykehus i Hanoi fikk en se barn født uten armer og ben. De verste tilfellene fikk en på grunn av deres grusomme utseende ikke se. En lege fortalte om misdannede fostre, og en fikk se en del av disse oppbevart på glass. Legen hevdet at tilfellene av misdannelser i den delen av Vietnam var flere ganger større en ellers i landet. Dette på grunn av USAs «medisinske eksperiment» i Vietnam.

Det er lite overbevisende at amerikanerne ikke skulle vite hva de gjorde. De bombet Vietnam med en gift de måtte forstå var skadelig for sivilbefolkningen.

Vi vil neppe oppleve en domstol som dømmer amerikanske politikere, militære og forskere for deres ødeleggende bombardering av Vietnam og for deres eksperimentering med farlige gifter. For amerikansk giftforskning var Vietnam et stort laboratorium, et laboratorium til fri avbenyttelse!

Skal norsk fjernsyn vise programmet som TV 2, Sverige brakte?

Frihetens forkjemper har svin på skogen, større enn de tyskerne og NSDAP noen ganger kan få! Når skal Ola og Kari få vite dette?

Etter kommunismens fall i øst har vi nesten daglig fått vite om grusomheter begått i Sovjet under Stalin, grusomheter begått av personlige venner av et utall norske politikere!

Det siste i denne forbindelse er russernes tyveri av kunstskatter i de land de besatte etter 1945. I Aftenposten kunne en den 2. august 1994 lese: «På Stalins ordre ble det sendt spesialavdelinger til Polen, Ungarn og Tyskland for å oppspore kunstverker og føre dem til Sovjetunionen. Sovjetmakten beslagla enorme private kunstsamlinger, gods og gull.»

Det er bare deler av sam-

lingene fra Dresden som er returnert til sin rettmessige eier. Dette ble gjort av Nikita Khrustsjov av propagandahensyn. Helt til det siste benektet kommunistene at det i magasiner i Moskva og Leningrad var deler av Schliemanns gull (skattene fra oldtidens Troja). Dette var kulturhistoriske skatter Stalins tropper hadde tatt fra museer i Ungarn og Tyskland.

Ja, glasnost er kommet og jeg håper at det med tiden vil føre til en sann historieskriving også i Norge. Tenk alle elefantene Arbeiderpartiet må svelge før dette kan skje. En helt usedvanlig fordøyelse må til, hvis de ikke bruker sin gamle metode; skyve det uspiselige over til andre!

Jan Hårstad og hans historeforvirring

Av Varg I. Veum

Frederik Skaubo har i nr. 1/2-95 et godt innlegg om begrepsforvirring hos Jan Hårstad. Kjære Skaubo, Hårstad er skuespiller og rødegardist i Maos lille norske arme. Sine historiske og filosofiske kunnskaper har han hentet fra Maos Lille Røde og fra Klassekampen. Det er ikke undervisning i historie og filosofi på Teaterskolen og Theater-cafeen. Vi må innse at hr. Hårstad med denne basis ikke har de forutsetninger som skal til for å se at Maos og Lenins tolkninger av historien ikke er de rette. I Hårstads politiske begrepsverden er alt som ikke er rødt, grønt eller rosa, farlig og uønsket. Nasjonalistiske tanker er farlige - de kan avsløre kommunistiske holdninger. Derfor er alt nasjonalt farlig.

Hr. Hårstad ser ingen fare i å øde norsk egenart. Helst så han at vi alle ble deler av det fargerike fellesskap, og at alle nordmenn ble troende tilhengere av Mao, Lenin og Stalins tanker. Hårstad tror nemlig at Mao og Lenin skal stå opp fra de døde for å lede sin flokk til en rød seier. Hårstad nekter å innse at kommunismen har tapt og at selv Kina, Maos land, søker etter et kapitalistisk styresett. Hr. Hårstad vil når den tid kommer at Kina er blitt kapitalistisk, kalle det Mao-kapitalisme og prise mammon.

spreller DnA-politikerne i sine egne lover og juridiske nett for nederdrettede handlinger som langt overgår det NS-medlemmer noen gang har begått. NS-medlemmene begikk ikke underslag av betrodde midler eller skrev falske reiseregninger for egen vinning. Nei, NS-medlemmene stilte seg på barikadene for å beskytte landet da DnA flyktet fra landet. Fri oss fra dette partiet. Vi ønsker fortsatt orden, rettferd, fred.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Adresse: Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo.

Kontortider:
Tirsdag og onsdag kl. 11-15.
Telefon: 22 56 10 34.
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 220,-).

Giro: Post 0808.51 64504. Bank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.

Utgiiver: A/S HISTORISK FORLAG
ISBN 0802-9652

Den kompakte majoritet

Av Frederik Skaubo

Igen har en selsom seanse funnet sted i en TV-kanal. I Holmgang (TV2) den 20. mars møtte forfatteren Kjell Fjørtoft til duell med historikeren Sven G. Holtmark på foranledning av Fjørtofts siste bok, «De som tapte krigen». Fjørtofts «sekundant» var tidligere formann i INO, Knut Baardseth, mens et lag høyere offiserer standsmessig sekunderte Holtmark. I tillegg var vår multikulturelle (i beste forstand) Erik Bye aktiv bisitter.

Sparsomme røster fra salen lot seg høre. Bl.a. oberstløytnant og cand.philos. Anton Olstad, hvis sakelighet var spilt møye både på historiker og generaler. Fra salen fremtrådte et noe forvirrende og kanskje også forvirret «NS-barn» som hadde påtatt seg soningsoppgave for fedres synder. Vi kjenner til at fedres misgjerninger skal våre barn lide for i flere generasjoner, og vi kan bare håpe på at dette umoralske forhold kan bli avvirket ved Fjugstads botsgang. Vi har vår tvil.

Etter en heftig trefning med en historiker som fortsatt er mere interessert i hvem fant hva hvor enn det funnene forteller, Sven Holtmark, fant Fjørtoft antagelig at enhver fornuftig diskusjon var utenfor rekkevidde. Da også generalene tok sitt skyts i bruk, lot Fjørtoft kanonaden rolig gå over sitt hode. Han «entladet» sine våpen og ble en noe resignert og vel også forskrekket tilskuer til bombardementet av den fredelige, men ikke våpenløse korporal Baardseth. Ibsens tekst om den kompakte majoritet som absolutt ikke sitter på de evige sannheter, ble skremmende levendegjort.

Det er virkelig nedslående at så mange medaljer og titler og så lang tjenestetid i fremtredende stillinger representerer så stor mangel på eksakt viten, historisk og juridisk og slik manglende menneskelighet (med Erik Bye som hederlig unntak). Med de premisser som ble lagt av Holtmark og det militære kor, var en hver fornuftig samtale dødfødt. Dette på tross av solide og kunnskapsbaserte innlegg fra Fjørtoft m/sekundant og forfatteren Ulateig fra første rad. Også en talefjor og engasjert kvinne med norsk mor og tysk far ga sympatisk, velformet

bidrag til debatten - om kanskje ikke helt relevant.

Vi savnet sårt det juridiske perspektiv. Det følelsesmessige engasjement og den historiske selektivitet var rikt representert, men lite ble gjort for å «greie opp» i den nasjonale og internasjonale jus som kommer til anvendelse under nøytralitets-håndhevelse, krig, kapitulasjon og okkupasjon. Herunder det selvfølgelig forhold at en regjering ikke kan påberope seg forvaltningsrett og rett til lovgivning under sitt eksil.

Der er skremmende nok at så mange historikere ikke innser dette og dermed ikke forstår betydningen av det de leser og graver frem. Selv Skodvin har - såvidt vites - avskrevet Elverumsfullmakten og godtatt Kapitulasjonsavtalens ekthet. Men for deres skjærmede historiesyn har det ikke betydning. En politiker kaster f.eks. frem noe om grunnlovens «nødrett», og historikeren griper det som et halmstrå tilsynelatende uten å sette seg inn i hva det dreier seg om og når den kan bli gjort gjeldende.

Slikt er ille, men verre er det at en rekke høyere militære med fremtredende kommandooppdrag og dermed med sjanse (risiko) til konfrontasjon med slike problemer, stiller seg likegyldig til rettsvesen og rettsforpliktelser under krig og okkupasjon. Det er forståelig at man kan se en situasjon så despe-

rat at man setter loven til side og handler etter «hjerterets røst». Da må man også ha syn for konsekvensene. Bortfallet av vilje (og evne) til å se og ta konsekvenser er vel den mest utbredte folkesykdommen i Norge. I symbiose med småligheten er det en lidelse vi burde bekjempe med samme intensitet som i sin tid førte til seier over tuberkulosen.

En slik kampanje kunne bl.a. føre til en revisjon av skolebøker og leksika. I tillegg også en noe mindre vektlegging på de mange meningsytringer og private beretninger, biografier og memoarer samt romaner med uhemmet syning som har fargelagt også den faglige historieskrivning. Det burde ikke være viktig for den siste gruppen å mistenkeliggjøre motiver og kompetanse hos dem som viser skepsis til det «vedtatte».

Vi eldre fra den legale siden har intet ønske om erstatning fra eller tårevåt forsoning med illegale. For mange er livet «uten fortid» blitt en vane - eller uvane. Mange av oss har hatt en fornemmelse av at vår anonymitet ikke lenger var nødvendig. Beskyldningene som var rettet mot oss har etter hvert vist seg så absurde at de som har ment de har talerett, burde ha mulighet til å korrigere en del forestillinger. De mest pessimistiske har imidlertid fremdeles rett. Fort-

(Forts. side 7)

Hvor utgangspunktet er galest, blir titt resultatet originalest

På annen plass i avisen har Frederik Skaubo kommentert «Holmgang» i TV2 20. mars. Både ved den anledning og en rekke andre anledninger, senest i flere innlegg mot Thorleif Øisang og hans kronikker i Aftenposten og Dagbladet, er det et par forhold vi har grunn til å stoppe ved.

Det første er: *Vi (på den legale siden) tapte krigen.* Det fremstilles som om vi førte en krig mot Norge som vi tapte. Selvfølgelig er det rent sludder. De aller fleste reflekterende mennesker vet det også, men hevder det allikevel.

Den krigen vi førte, vant vi jo. Norge kom - som skolesjef Øisang korrekt påpeker - meget vel gjennom krigen. Den som så de enorme sår Europa fikk av krigen, føler seg uvel når allegorier som flis (i fingeren?) blir brukt som det ble i Holmgang i en slik sammenheng. Det var ingen skjebne «verre enn døden» som ble Norge til del, og det var vår seier - vårt primære mål. Vår fremgangsmåte må så gjerne kritiseres, men ikke våre motiver - og ikke vår seier.

Tyskland tapte krigen. Våre bidrag kunne selvsagt ikke endre det. De allierte vant krigen. Verken Londonregjering, konge eller frivillige nordmenn i allierte styrker bidro annet enn symbolsk til det. Det er et faktum som ikke skal forringe deres innsats. Vi tviler ikke på at deres motiver var gode. Men like lite som Nasjonal Samling og frontkjemperne tapte krigen, like lite var det Londonregjeringen og hjemmefronten som vant den. Jeg vet ikke sikkert hvem som burde ha størst rett til å feire.

Det annet forhold er: Vi skulle ekskluderes fra enhver glede over at krigen var slutt. Vi ble også ekskludert fra enhver mulighet til å være med å bygge opp igjen det krigen mellom Tyskland og De allierte hadde påført oss av skader.

Et begrep: «Nasjonal holdning», ble innført som avgjørende kriterium for å få delta i «gjenreisninga». Vi ble tillagt økonomisk ansvar for de skader tyske og allierte styrker og norsk hjemmefront påførte det norske samfunn. Dette skulle betales mens vi var fratatt muligheten til arbeide. Vi satt i fengsel, våre rettigheter var fratatt oss.

Som en parentes av forundring: I dag er beskyldning om nasjonal holdning betenkelig nær en injurie! De fleste fra vår kulturkrets som har opplevd en moderne krigs vanvidd, er glade når fredsklokkene kimer. Vi tillater oss et tillempet sitat:

Når fredsklokken ringer
stikk da ikke hodet ut av vinduet og spør:
Hvem ringer klokkene for?
Fredsklokker ringer alltid - for alle.

Kiestinki-kjempere

6. og 7. geb.div. "Nord" og tilhørende avdelinger.

Den 11. juni 1995 drar vi til Kiestinki for 3. gang.
Alle opplysninger gir Wilhelm Brand, Neuhöferstr. 69,
D-63263 Neu-Isenburg, Tyskland.
Tlf. 09549 6102 (fra Norge).

INO's ÅRSMØTE FOR 1994/95

Årsmøtet forløp i fred og fordragelighet. Formann og styret forøvrig ble gjenvalgt på en nær (som ønsket å fratru på grunn av sin arbeidssituasjon). Årsmeldingen beretter om betydelig aktivitet og utstrakt kontakt og samarbeide med bl.a. historikere, skolefolk og lærebokforfattere. Sikringen av INOs omfattende bibliotek er i god gjenge, kontoret fungerer tilfredsstillende og oppslutningen fra medlemmer og interesserte er stor.

De reviderte regnskapene ble godkjent og budsjettforlaget fikk tilslutning. Økonomien er brukbar, ikke minst takket være gaver og donasjoner ved arv, og formannen bad årsmøtedeltakerne helt fra Finnmark til Vest-Agder, ta med takk til sine hjemsteder.

Av hilsner som innløp til møtet tar vi med to fra venner i Sverige. De har i alle år vist solidaritet og kameratskap.

Sven A. Lundehäll telegraferer:

Nordiske kamerater.
Emottag min hälsning til årsmötet -95.

Lycka till för sanning och rätt!

Fra Odd Östlund følgende linjer:

Tanker ved
Arnfinn Viks bortgang.

Ingen död eller hvile
finnes för den sterke
De er med i vår kamp
alltid våre vakter ved porten.
For sannhet, frihet og rett
höyt över skarene flammer
löftenes ild
Det er tegn - ja, faner å följ.

RASISME I FORTID OG NÅTID

Av E. L., Oslo

Med rasisme forstår man troen på visse rasers overlegenhet og rett til å herske over andre raser.

Vi har mange eksempler på rasisme gjennom tidene. Tenker man på urbefolkninger, er det et begrep som man bl.a. forbinder med indianerne i Amerika. De er et naturfolk som alltid har vist omsorg for jorden vi alle lever på, samtidig som de har tatt vare på sitt folks innerste vesen. Disse verdier har for en del av dem gått tapt, fordi kristendommen stemplet dem som «hedninger», fordømte deres naturreligion, fratok dem språk, kultur og selvfølelse, samt råderett over eget land.

Indianeren Robert Maouzous, som har vokst opp i et rasistisk samfunn, uttrykker seg slik:

«Hva slags Gud er det som har tillatt det vestlige menneske en slik grådighet, griskhet og brutalitet at det ikke bare har drept andre folkeslag i millioner, men snart har drept selve Moder Jord? Hva er det i kristendommen som har fått menneskene til å dyrke seg selv - se seg selv i Guds bilde, hvilken arroganse - istedenfor å se seg selv som en enkelt liten del av skaperverket og leve i harmoni med det?»

Vender vi blikket mot Peru, beretter Thor Heyerdahl om sin arkeologiske utgravninger av en kultur som blomstret før europeerne kom og tilintetgjorde den, og brente til døde folk som ikke lot seg kristne.

Et av de skjendigste kapitler i verdenshistorien ble innledet i 1517 da Bartolomeo de las Casas foreslo for Karl V å innføre negere til Amerika som slaver. Indianerne hadde vist seg for svake til det tunge arbeidet i gruvene i den nye verden, og las Casas

la frem forslaget for å skåne dem, uten å ane hvilke fryktelige konsekvenser det skulle få. I århundrenes løp er det anslagsvis ført om lag 60 millioner negere til Amerika, særlig fra vestkysten av Afrika. Det verste er at på grunn av de elendige forhold transportene foregikk under, regner man med at bare hver sjuende slave nådde levende frem. Nederlendere og portugisere, franskmenn og engelskmenn var med på denne menneskehandelen og tjente store summer på det «svarte elfenben».

Stormaktene i Europa har gjennom de siste par hundre år vært behersket av makt og vold. England f.eks. behersket i sin tid ca. 1/3 av jordkloden gjennom sine kriger og okkupasjoner. De opptrådte også som herrefolket. Tenk på de store konsentrasjonsleirene under boerkrigen i Syd-Afrika, hvor titusener av kvinner og barn døde. Tenk på India og på Kina under engelsk overhøyhet. Erik Diesen hadde i 1990 et program i TV fra Shanghai, hvor han fortalte at det på de store restauranter og offentlige bygninger i byen hadde stått oppslag som «Forbudt for hunder og kinesere».

Frankrike har heller ikke vært borte gjennom tidene og er allerede nevnt.

Et av de mørkeste kapitler i Tysklands historie er landets behandling av jødene. Det er utrolig at et gammelt kulturland som Tyskland kunne gjennomføre slike forbrytelser. Selv ikke den britiske regjering hadde virkelig kjennskap til jødernes skjebne i Tyskland under krigen. Om Sovjetsamveldets overgrep uttalte fru Shkarov seg til Oslo-pressen i 1990 om de lidelser som Russland og østområdene hadde gjennomgått under det kommunistiske herredømme. Hun understreket at disse lidelser

langt overskred hva tyskerne hadde prestert. Det ble forøvrig i etterkrigsårene drept mellom 5 og 6 millioner sivile tyskere ifølge oppgaver fra Røde Kors. Dette skjedde under utdrivelse fra deres hjem, i fangeleire og ved utsultning.

«Vår nasjonale skamplett», er overskriften på en artikkel i Aftenposten for 13. 11. 1990 av Kjell Staal Eggen, Porsgrunn. Her uttaler han at det er en skam at våre såkalte samtidshistorikere har klart å fortie alvorlige forhold omkring vår jødiske minoritet under krigsårene. Her kan man lese «at norske sorenskrivere etter anmodning fra tysk administrasjon utarbeidet arrestasjonslister over jødiske medborgere.» Videre: «Norsk politi stilte seg til disposisjon for å fange inn jødene og overlevere dem til tyske SS for utskipning til dødsleirene på kontinentet. 759 jødiske landsmenn ble fanget inn ved hjelp av norsk rakkertjeneste, 25 av dem overlevde.» Videre beretter han om norsk motvilje mot å hjelpe de ulykkelige, og omtaler en jødisk families skjebne. Han fortsetter: «Forfulgte nordmenn ble under krigen transportert i sikkerhet til Sverige. Men den jødiske familiens hjelpere møtte en uventet situasjon: Milorgs og hjemmefrontens eksportruter nektet flyktningene «billett» - fordi de var jøder.»

Videre beretter han om hva som hente da Bernadottes hvite busser på foråret 1945 nådde frem til Buchenwald. «De fem norske jødene som hadde overlevd i leiren, ble nektet adgang til bussene - fordi de var jøder! Fortvilet måtte de flykte tilbake til redslene i dødsleiren.»

Jødernes store tragedie under den annen verdenskrig behandles i en artikkel i Aftenposten for 08.08 1979 som gjengis her:

«(NTB) Storbritannia stengte dørene for jøder som febrilsk forsøkte å flykte unna Hitlers fremrykkende armeer under den andre verdenskrig, viser dokumenter som de britiske myndigheter hittil har hemmeligholdt. - Etter min mening bruker departementet altfor mye tid til å ta seg av disse klagende jødene, skrev en tjenestemann i det britiske utenriksdepartement under krigen.

Ifølge britiske tjenestemenn fryktet man utslag av

antisemittisme, og derfor besluttet regjeringen i London at ingen jøder skulle få slippe inn i Storbritannia. Det er den britiske historikeren Bernhard Wasserstein som skriver dette i en omstridt bok «Storbritannia og Europas jøder 1939-1945.»

Utgiverne - Oxford University Press - sammenligner denne jødetragedien med den senere tidsbåtflyktninger som rømte fra Vietnam.

I 1940, da de tyske militære styrker gikk fra seier til seier i Europa, ba Storbritannia andre land om å gjøre alt som var mulig for å hindre at jødiske «båtflyktninger» kom frem til Palestina.

Land som lå langs flyktningerutene i Sydøst-Europa ble av den britiske regjering oppfordret til å nekte jødiske flyktninger transitvisum.

Da et sjøudyktig skip, «The Salvador» med 400 jøder ombord sank utenfor Tyrkia druknet over 200 flyktninger - av dem 70 barn. -»Denne katastrofen kunne ikke kommet mer beleilig ut fra vårt ønske om å stanse flyktningestrømmen til Palestina», skrev lederen for flyktningekontoret i det britiske utenriksdepartementet.

Wasserstein understreker at da nazistene gjorde sitt beste for å drive jødene ut av Europa i 1939 og 1940, arbeidet britene energisk for å stanse flyktningerutene. Men fra 1942 var nazistenes mål å utrydde jødene. Da overtok de selv arbeidet med å stanse flyktningestrømmen, og de overgikk britene hva effektivitet angår.

De stengte dørers politikk hadde helhjertet støtte i regjeringkontorene i Whitehall, og selv den mest strid-

bare statsminister måtte finne seg i å innrette seg etter dette mektige embetsverket, skriver Wasserstein.

Churchills utenriksminister var Anthony Eden, og i et privat brev fra 1941 skrev han: - Vi er nødt til å operere med preferanser, så la meg hviske deg i øret at jeg foretrekker arabere fremfor jøder. I 1943 skrev Edens privatsekretær at utenriksministeren elsker arabere og hater jøder.

Wasserstein skriver i sin bok at man på britisk hold ikke var klar over omfanget at Hitlers endelige løsning av jøde-spørsmålet. Aftenposten fra 8/8-79.

Sveriges tilpasning til og samarbeide med Hitlers Tyskland under krigen er utgangspunktet for boken «Heder och Samvete. Sverige och andra Verdenskriget», skrevet av forfatteren og journalisten Maria-Pea Boethius og utkommet på Norstedts forlag. Denne bok ble omtalt i Aftenposten for 21.04. 1991.

Boethius fører bl.a. en fylldig diskusjon om behandlingen av flyktninger. «Vi visste ikke» (om utryddelsesleirene), har vært den offisielle forklaringen i alle år på at Sverige nærmest konsekvent avviste jødiske flyktninger. Men Boethius viser at en svensk diplomat allerede 20.04. 1942 sendte hjem en fylldig rapport om dødsleirene. Den havnet i en skuff i UD.»

Europa trenger å se seg selv i speilet, sier vår indianske venn. Vi må tilbake til de gamle verdier. Han ser ellers med motvilje på den vestlige masseforbrukende og ressursødende kultur.

En tysk borger ser på 50-års-feiringen

Av Håkon Glosli

I dette femtiende år etter den varme krig blir vi betenkt med en serie minnedager, skam- og botsforanstaltninger.

De «seirende», og de som regner seg som dertil beslektede, og de som ellers profiterer på utplyndringen av tyskerne og enda lever av det, vil feire med glede og stolthet.

Det offisielle Tyskland, Bonnkartellet og alle de mange som er alet opp og understøttet av staten (dvs.

skattebetalere) og instanser som er kontrollert av dem, vil feire og bli feiret i følge det fastlagte skam- og botsrituale.

Massemediene, radio, fjernsyn og lisenspresse vil med argusøyne vokte over at nyoppdragelsens forordnede språkbruk vil inneholde det nødvendige, slik at ingen uønsket mening vil snike seg inn i deres produkter.

Den såkalte forfatningsbeskyttelsen selv om etterkrigstyskerne aldri har stemt over en forfatning og heller ingen har, vil sørge for at

Det originale hjørnet

- Opposisjonelle jublanter

Kanskje kan et ganske stille

lite: Ja, ikke sant! Ikke sant

gjøre motparter mere milde?

Men av og til må de høre, som vant,

et dundrende: Nei, ikke sant!

Ikke sant?

HaWa

enhver som ytrer seg, kommer med et galt spørsmål, en tvil eller påstand om riktigheten av de offisielle fastlagte tidshistoriske fremstillinger, vil få den riktige straff.

Justisvesenet med sine domstoler vil - ettertrykkelig advart som de er - gjennom eksemplet med Mannheimer Deckert-advokaten som mistet yrkeslisensen, fordi han ikke forholdt seg til det diktoriske meningspoliti - hemningsløst forby, beslaglegge, straffe, fengsle der hvor en av de mange gummiparagrafer kan bli anvendt mot f.eks. en syngende ungdomsgruppe, en partiforsamling, et foredragsmøte, en bok, et tidsskrift eller et flyveblad, en musikkassett eller en videofilm som muligens ikke passer for meningsdiktaturet.

Man startet i slutten av januar med årsdagen for befrilsen av konsentrasjonsleiren Auschwitz. I flere uker hadde allerede de tyske og de polske biskoper i Kristi navn diskutert om man skulle minnes ofrene ved felles tilstelninger eller hver for seg. De polske trakk seg fra feiring med tyskerne, da de mente de i så tilfelle kanskje også ville bli sett på som voldelige, slik som man i dag ser på alle tyskere og alt hva tyskerne har stått for.

Den 27. april starter man i Bergen-Belsen med en verdensomspennende media-dekning et arrangement med flest mulig gjenlevende KZ-innsatte fra alle Herrens land, som blir fraktet fritt med tog, buss eller fly, og får fri kost og losji på tyske skattebetalers regning.

Så feirer Nederland, Danmark og andre befrilsen den 5. mai. *Pressemelding den 4.1.1995: «Tyske gjester uønsket!»*

Til den 8. mai, «Dagen for befrilsen», blir alt hva rang og navn besidder, innbudt for å feire alt man har befridd oss fra:

Tolv millioner tyskere ble befridd for sine hjem. To til tre millioner av dem ble også befridd for livet... Hele en million krigsfanger hos US «Kristi soldater» ble i «vestlige verdinormers navn» i Eisenhowers friluftsløse befridd for sine kvaler ved hjelp av hunger og sykdom. (James Baque: «Den planlagte død»). 17 millioner tyskere ble gjennom det kommunistiske regime under seierherrenes panserbeskyttelse befridd for sine mest elementære menneskerettigheter og sine private eiendeler.

Utallige tyske piker og kvinner ble skjendet, kvalt, fratatt sin ære, helse og sunn-

Rehabilitering av s.k. krigsforbryttere

Faksimile:
HUFVUDSTADSBLADET
HELSINGFORS

Hil 13.1.95 s. 8

Den norske forfatteren Knut Hamsun vistades i Paris i två repriser 1893—1895 och skrev då romanen *Pan*, ett av sina bästa arbeten. I anledning av hundraårsminnet ordnade Norges utrikesministerium *Journées Knut Hamsun à Paris*, en hel del vecka med i och för sig intressant program, föredrag, diskussioner, utställningar, avtäckning av minnesplakett på huset där Hamsun bodde, konserter och mottagning av Norges ambassadör.

Allt beledsagades av en diger, värdig broschyr, också den utgiven av Norges utrikesministerium. De finska och svenska institutionerna medverkade stort och gav prov på berömvärd nordiskt samarbete.

Broschyren omtalade lakoniskt att Hamsun efter andra världskriget blev dömd för högförräderi och fråntagen sin förmågenhet. Vad som inte omtalades var att domen aldrig har upphävts och att Hamsuns arvingar likaså aldrig har återfått förmågenheten, som ingalunda var obetydlig.

En något kortare broschyr om Hamsun, också den redigerad för Norges utrikesministerium, sade kanske litet mera: Hamsun är officiellt död, inga gator, torg eller byggnader har uppkallats efter honom, inga frimärken eller sedlar med hans bild har utgivits — och att man har svårt att förlåta honom och att han omfattas av ett slags hatkärlek.

Det är givetvis sant att Hamsun understödde Quisling och okkupationsmakten, men han gjorde sig inte skyldig till övergrepp på sina landsmän och han var inte antisemit. Han blev emottagen av Hitler i Berchtesgaden och försökte — som Sven Hedin — inför denne föra Norges talan.

För envar som har varit att låta tankarna löpa i konsekventa banor framstår allt detta nog i något besynnerlig dager, ja, om inte i löjets skimmer är det ändå inte litet förvänt, när en norrman, han må vara nobelpristagare, dömd av

MKD Eino Niva anser att domen över den norske författaren Knut Hamsun och den s.k. krigsansvarighetsdomstolens dom över finländska politiker kunde havas.

de kansas djupt sårande för en norrman. Men händelseförloppet under slutskedet av andra världskriget styrdes i mycket av avvagningsfrågor, vilkas berättigande visades av det snart efter kriget inträdande tillståndet med ett dödligt sovjetiskt hot mot hela den fria världen.

Och för att göra det fullkomligt klart att jag också ser sakens andra sida, vill jag gärna tala om hur chockad jag en gång blev under min aktiva tid som läkare, när jag på en norrman konstaterade stora ärr, som såg artificiella ut. På min fråga vad de var svarade norrmannen: "Det var ett tredjegradsförhör av Gestapo."

Vid en diskussion efter ett föredrag av en norsk litteraturprofessor, som börde till programmet i Paris, bad jag om ordet och frågade om Hamsun nu är rehabiliterad i Norge, trots att domen kvarstår *de jure*. Professorn försökte sluta över det hela med att vi nu talade om en stor författares verk och inte om hans politiska åsikter, men svarade till slut helt plausibelt att frågan borde ställas till Norges utrikesministerium.

Direkta paralleller till Hamsun finns inte i Finland — Finland blev ju aldrig okuperat av någon — men jag känner nog personer i Finland, vilka fortfarande anser, att det efter kriget var fel att till akademiledamöter upphöja V. A. Koskenniemi, Yrjö Kilpinen, Rolf Nevalinna och A. I. Virtanen, vilka föregavs ha varit "kollaboratörer". Några av dem gick förvisso till överdrifter — det gjorde också Örnulf Tigerstedt — men de handlade av fosterländska motiv och för att de fruktade Sovjet, alldeles som Hamsun och Hedin. Och kollaboratörer var de ju inte heller i den meningen, att de inte kollaborerade med fienden utan med tyskarna, som var, om inte på papperet allierade, så åtminstone *co-belligerents*.

Hamsun undgick fängelsestraff genom ett utlåtande av

psykiatern, prof. Gabriel Langfeldt, enligt vilket hans själsförmåigheter var nedslagna av hög ålder. Det må vara här som helst med den saken, men ännu då han fyllt nittio utgav Hamsun *På gröngrödda stier*, som skildrade hans öden efter kriget (av den visades på Finlandsinstitutet en välgjord filmatisering med tyska (?) aktörer — fallet Hamsun ser ut att vara lika traumatiskt i Norge som Dreyfusaffären i Frankrike).

Likadan tur hade inte alla de intellektuella kollaboratörer, vilka verkligen gjorde skäl för namnet och hade samarbetat med fienden. Ehuru de hörde till undantagen, saknar det inte intresse att i detta sammanhang återkalla dem till minnet: Amerikanerna spärrade in den blide skalden Ezra Pound på mentalsjukhus som fascistkollaboratör och fransmännen arkebuserade Brasillach. Troingen hade de gjort detsamma med den orealistiske drömmaren Drieu la Rochelle om han inte föra hade tagit sig själv av daga. Céline, läkare, drevs i landsflykt. Jag har inte sett att Pound eller Céline skulle ha hedrats med symposier, trots att man i Frankrike inte kan undgå att lägga märke till det stora anseende Céline åtnjuter.

Läsaren frågar sig kanske nu, vad är det egentligen jag strävar till? Jo, till att åläsa politiska rättsutslag efter kriget, som inte har någonting att göra med nazistiska övergrepp eller grymhet, bör upphävas. Sovjetkommunismens bot är borta, det kalla kriget är slut, och vi kan återigen kärna oss fria.

Om Hamsuns dom postumt upphävdes i Norge, skulle säkert en del kommunistiska *die-hard* låta höra av sig, men hur underbart vore det inte att inte behöva bry sig om det. Och om vi i Finland likaså postumt skulle upphäva den s.k. krigsansvarighetsdomstolens och vapengömmningsprocessens dommar över redbara män, som gjorde det bästa de kunde för fosterlandet — ja, hur underbart vore inte det!

Eino Niva

het og sine liv.

Utallige tyske mødre og barn ble befridd for sine menn og fedre, de som av Sovjet ble slept til Sibir, maskrert av tsjekkere, hengt, brent, stukket, slått i hjel eller levende begravet i Jugoslavia.

Tyskland ble befridd for en tredjedel av sitt land, sin frihet og suverenitet, for UNOs fiendestatsklausul tilot seierherrene å marsjere inn hvor som helst og helt offisielt overta makten.

Den store masse av de storbrukende tyskere ble be-

fridd for en rak rygg og alle indre verdier.

I det nye år 1995 truer faren for at vi - som det nå viser seg - radikalt blir befridd fra ytringsfriheten, fra friheten til vitenskaplig forskning, fra tale-, skrive-, lese- og pressefrihet.

De stakkars fjernstyrte fjernsynsborgere er nærmest beskyttelsesløst utlevert, fordi meningspolitiet passer på at de ikke danner seg egne meninger.

Vi kan bare råde: Vær forsiktig med å si noe, påstå (Forts. side 7)

Det medisinske . . .

(Forts. fra side 1)

svake. Dessuten vil fedre med en god IQ kunne modifisere effekten av kvinnes eventuelte lavere IQ. De antakelser Ødegård har gjort, bryter med vår tids forståelse av genetik. Om det skulle opptre såkalte sjelelige defekter, vet vi også, i motsetning til det anførte, at oppdragelse og miljø spiller en stor rolle for hvordan slike «defekter» vil utvikle seg videre. Men også i 1945 burde det være klart at generaliseringer og sammenligninger som det her gjøres ut fra spesielle utvalg, er helt uvitenskapelig og irrelevant.

Senere forskning har heller ikke kunnet bekrefte de antakelser som ble fremsatt. Det er gjort flere undersøkelser blant andre av professor Gabriel Langfeldt ved Psykiatrisk klinikk som under krigen hadde såkalte «tyskertøser» til observasjon etter begjøring fra foreldrene, det vil si tvangsinnlagte. Han skriver i 1946 i Tidsskriftet for Den norske legeforening blant annet: «Et trist innslag av unge piker . . . men også endel pene unge piker, 16-17 år ofte fra bra hjem. Intelligensen var i denne gruppen normal, i et par tilfelle endog over gjennomsnittet. Men som regel var det litt forslagne og «frekke» piker som ikke ville la seg utlevere under den psykiatriske undersøkelse». Den siste bemerkning viser at situasjonen med tvangsinnleggelse ikke var særlig gunstig for den undersøkelsen som ble foretatt.

Augusta Rasmussen undersøkte i 1945/46 intelligensnivået hos 310 «tyskertøser» i henhold til «provisorisk anordning av 12.06.45 om åtgjerder mot kjønnsykdommer». Jentene var internert i en egen leir utenfor Oslo og ble testet med de såkalte Oslo-prøvene. Testene viser forskjellig grad av IQ. Men det er vanskelig å avgjøre om resultatene egentlig avspeiler jentenes kognitive potensiale (evne til å forstå (oppfattelses-evne)).

Artikkelen gir ingen informasjon om jentenes motivasjon og samarbeidsvilje, heller ikke om de årsaksforhold som lå til grunn for undersøkelsene.

Interneringen av «tyskertøser», med hjemmel i den provisoriske anordning mot kjønnsykdommer ble av mange sett på som en del av de overgrep som ble gjort mot denne samfunnsgruppe. Sterkest kritikk kom fra overlege

Johan Scharffenberg blant annet på et møte i Studenter-samfunnet. Han karakteriserte det som et psykologisk feilgrep å internere kvinner bare på grunnlag av at de hadde vært forlovet med en tysker. Han mente det var en sammenblanding av nasjonalfølelse og seksuelle drifter. Det angis i flere avisrapporter og bøker etter krigen at mange kvinner ble voldtatt, mishandlet og at enkelte begikk selvmord på grunn av de påkjenninger de ble utsatt for.

Det vitenskapelige grunnlag er i alle foretatte undersøkelser får svakt til å trekke sikre konklusjoner om såvel IQ-nivået som psykiske avvikelser/forstyrrelser. Det gjelder også forfrontkjempere som ble undersøkt av Harald Frøshaug, den gang fengselslege. Han vet for lite om representativiteten blant dem som ble undersøkt.

Trolig er det at «tyskerjentene» ikke var særlig annerledes enn sine medsøstre på den tiden. Ødegårds uttalelser må tas med en klype salt og kan lett misforstås. Få grupper ble mer stigmatisert og mobbet enn de såkalte «tyskertøser». De hadde sjelden gjort noe juridisk straffbart, men hadde forbrutt seg mot intimsfærens uskrevne lover ved å innlate seg i forhold til soldater fra en okkupasjonsmakt. Folk oppfattet ofte slike handlinger som forræderi av provoserende art. Bedømmelsen av en minoritetsgruppe på så svake indikasjon som angitt i brev til Krigsbarnutvalget er irrelevant. Men mange av uttalelsene på denne tiden var preget mer av «tidsånden» enn av objektiv vitenskap. Det setter søkelyset på den makt som sakkyndige har i kraft av sin stilling. Den kan lett misbrukes og bli til skade for mange som trodde på dem. Kfr. også mine innlegg om de misgrep som ble foretatt i forbindelse med Vidkun Quislings arrestasjon i 1945 i Aftenposten 1992 og Folk & Land 1994 (1), Tidsskriftet for Den norske lægeforening om frontsostrer nr. 18/94 (2), Dagbladet 6. februar 1995 (3).

Rettsoppjøret med arrestasjoner, tvilsom internering i leire, utfrysning og fratakelse av barna bør være mer enn nok. Slike «stemplinger» av en minoritetsgruppe i samfunnet er skadelig for alle parter. Det er vel neppe noe land i Europa som har overreagert slik man gjorde i Norge. Man blir skamfull på psykiatriens vegne. Det er på tide at historien snart blir

revidert.

Litteratur

1. Alnæs R. Det medisinske overgrep mot Vidkun Quisling. Folk & Land nr. 8/94. Aftenposten 14/11.92. Hva lå til grunn for inngrepet?

2. Alnæs R. Norsk psykiatri og nazismen. Tidsskr. Nor. Lægeforening 1994; 114: 2167-9.

3. Alnæs R. «Tyskertøser» og norsk psykiatri. Dagbladet 6. februar 1995.

Trefningen på . . .

(Forts. fra side 1)

Østgaard tilkalte Hirdens Alarmenhet, hadde han også fått tilkalt en gruppe på 45 politisoldater fra Vikersund. Av politisoldatene var halvparten tyskere, resten norske frivillige som hadde meldt seg til frontinnsats mot Sovjet-Russland i Finland. Da finnene sluttet fred, ble de norske frivillige overført til de tyske polititroppene. Alternativet var frontinnsats i Tyskland.

Politisoldatene skulle lete etter våpenlager ved Haglebu vannet. Fra Medalen fulgte de vegen opp til Dammen i Haglebu. Det lå bare spredt med snø i skyggen, så de hadde ikke med seg ski. Ved Dammen delte gruppen seg. 35 mann gikk over demningen til vestsiden av vannet. 8 mann fortsatte veien, men holdt seg parallelt med hovedstyrken. Hver av gruppene var utrustet med et maskingevær med tilhørende kasse ammunisjon. Hver mann bar en Mauser pluss 30 skudd.

Ingen av gruppene oppdagte noe som gjorde dem mistenksomme. Over en åpen myr ble det ikke sikret. Hovedstyrken gikk ut på den i spredt orden. Da smalt det mot dem fra tre maskingeværstillinger. Ved et mirakel ble ingen truffet. Politisoldatene som var inndelt i tre grupper, løp fremover for å finne dekning. Det midtre laget inntok en dominerende haug som Milorg måtte rømme. Det ble en pause i kampen med bare spredt skyting til Milorg fikk omorganisert seg. Med skjellsord og ville hyl gikk Milorg til ny kamp for å ta haugen tilbake. Mot en godt utrustet og overlegen motstander måtte Politisoldatene, nesten uten ammunisjon, trekke seg tilbake.

Under tilbaketrekningen ble Helge Zachariassen lagt igjen som sikring. Han ble

tatt til fange og skutt «for å ha båret våpen mot sine landsmenn». Kl. 15.00 hadde basesjef Holst kontakt med Forsvarets Overkommando i London. Da F.O. får høre hva Holst driver på med, får han klar beskjed om å avslutte kamphandlingene og å dra seg ut av området.

Kamphandlingene sluttet brått. Politisoldatene samlet seg og etter en del venting, rykket de igjen forover. Motstanderne hadde trukket seg ut. Bare de falne lå igjen. Syv mann på hver side (Milorg oppgir politisoldatene tap feilaktig til 29 mann. Dertil like mange sårede, mens det riktige tall var 6 mann såret). I tillegg de to fra Hirdens Alarmenhet . . . 4 tyskere og tolv nordmenn mistet livet i denne tragiske trefningen da de fleste tyskere og nordmenn gjorde seg klare til å møte freden.

Landssvikerjubiléet . . .

(Forts. fra side 1)

menneskene som sammen med borgerlige, politisk åndsforlatte medløpere forårsaket at tyskerne mer eller mindre kunne spasere inn i våre større byer og tettsteder.

Jo, visst har vi vært gode å ha, - så de kunne smøre sin egen «møkk» på oss. På oss som forgjeves hadde advart og advart år etter år, og som da katastrofen var der, mente at et besindig samarbeide med okkupasjonsmakten var den eneste vegen for å få det norske folket mest mulig uskadd gjennom krigstiden. Og det var ikke noe servilt medløpersamarbeide, men et arbeide hvor vi hele tiden forsøkte, ut fra vårt politiske grunnsyn, å hevde og forsvare det som vi mente var til folkets beste.

Vårt politiske grunnsyn, ja. Der har vi kanskje nøkkelordene som kan åpne dører. Var det på grunn av våre meninger at vi ble stigmatisert med det genialt utpekerte og topprangerte ordet «landssvikere», slik at vi rent politisk kunne fraranes alt som heter politisk hederlighet, og som individer bli fratatt vårt menneskeverd? Og dette er ikke noe som hører fortiden til, men dette er det offisielle Norges krampaktige postulat den dag i dag. Jeg våger å påstå at dette er den mest gemene og livsvarige straffefølgelse, kvalitativt og kvantitativt, i det norske folks ikke alltid helt heroiske historie.

For vi var jo også nazister. Og nå, - i løpet av 50 år er vi blitt gammelnazister. Jeg tok

meg tid til å lese igjennom vårt gamle NS-program her forleden. Er det dette programmet som skal være i overensstemmelse med det som våre fordømmere legger i ordet nazisme? Selvfølgelig ikke. Igjen er det stemplet i pannen som skal kunne plassere oss i den norske sosiale sammenheng som B-mennesker. Dette var et program som, relatert til datidens politiske landskap, ønsket å bevare den norske og nordrøne identitet, - noe som dagens samfunn vel burde tenke litt mere på.

Det hendte for mange år siden at jeg gikk endel i kirken. Jeg tenkte at jeg kanskje kunne ha noe å hente der. Jeg hadde ikke det. Isteden fikk jeg påminnelser i form av omtale når det gjaldt forholdene omkring tiden 1940-45. Jeg satt igjen med en følelse at den norske kirkes Gud mente at vi skulle be om tilgivelse for vårt «landssvik». Hvis ikke var det visst liten sjanse for oss. Jeg var, - og er ikke innstilt på det. Så får det heller være med den norske kirkes «himmel». Jeg håper at jeg en gang skal slippe å høre den samme lekse som nå i 50 år har vært «opplest og vedtatt», og forårsaket et mer eller mindre mentalt helvete for en hel befolkningsgruppe. Jeg tar sjansen på et annet sted.

Vi var tyskvennlige og antikommunister. Det var en uheldig kombinasjon. Vi så på Tyskland som det eneste reelle boldverk mot det internasjonale proletariats diktatur. Nå i ettertid kan man jo i den forbindelse spørre seg om hvordan det hadde gått med Europa om den pil råtne Weimarrepublikken hadde havnet i kommunistenes hender. Vi hørte om kommunistenes kollektive paradisi i mellomkrigstiden, med hauger av lik i kjølvannet. Vi trakk konsekvensen av det. Det er vår nasjonale «forbrytelse».

Når det i ettertid er kommet frem hva de tyske nasjonalsosialister i ekstrem utfoldelse foretok seg, så er det noe som vi gamle NS-medlemmer tar like meget avstand fra som våre «dommere». En annen ting er at i denne forbindelse har man sikkert ikke vært tilbakeholdne når det gjelder fargeleggingen, hvis man skal dømme etter alle de omstøtte «sannheter» som er blitt pådyttet oss gjennom 50 år.

Men det er en annen sak som jeg i min enfoldighet ikke kan forstå. Hvordan kan det ha seg at alle de som gjennom det meste av dette århundre har ligget på kne for

Kreml eller andre mer perifere kommunistreir, og som har godtatt deportasjoner og masseutryddelse av kanskje ett hundretalls millioner mennesker, noe som de ikke kunne unngå å kjenne til, at de er så mye mer verdifulle individer enn jeg? Vel, det er sant, de er jo ikke «landsvikere».

Den kompakte . . .

(Forts. fra side 3)

satt fører «åpenhet» til familieoppløsning - eller trussel om det - og problemer med omgangsvener og annet som har med sosialt liv og arbeid å gjøre. Det siste etter hvert særlig for 2. generasjon.

Vi vender tilbake til TV-studio og Holmgang igjen. Vi minnes den rabiate marinekaptein(?) som ikke hadde ordet til et eneste saksinnlegg, men derimot syntes tiden var inne da han nå for første gang på femti (?) år satt ansikt til ansikt med en forræder, å gjøre oppmerksom på det. Det er selsomt at han sansyneligvis følte at han med dette hatefulle utbrudd hadde bidradd med noe positivt denne kveld. Knut Baardseth taklet uforskametheten på en prisverdig måte og fikk redusert den militære representanten til det han fremstod som -ynkelig.

Episoden var en liten, men mørk flekk på Nils Gunnar Lies rolige og høflige programledelse. Man burde ikke ved en slik anledning kunne skjelle ut en meddebattant som forræder uten at det blir påtalt av ordstyreren. Tildragelsen er en bekreftelse på det vi har nevnt om det behov for tilbakeholdenhet mange føler. Det er vel også en medvirkende årsak til den åpenbare ubalanse som fraværet av folk fra «den andre» siden skapte. Det kan vanskelig lastes programlederen.

En tysk borger . . .

(Forts. fra side 5)

noe, betvile noe som kan være straffbart. For som J.Gross sier i sin bok, «Føniks av asken» av 1989: «Administrasjonen av den tyske skyld og pleien av det tyske skyldkompleks er et herskerinstrument. Det ligger i hånden på alle dem som vil utøve herredømme over tyskerne innenfor og utenfor landets grenser.»

NS-barn og NRK

Av Ole Wilhelm Klüwer, Oslo

NS-barn-problematikken ble den 26.03. forløst gjennom NRK «Salig søndag». Etter at programredaktørene siden januar har søkt etter NS-barn som var villige til å stille opp i programmet, ble to jenter og tre gutter vraket på grunn av verdikonservativ slagside.

Slik fikk seerne presentert en arbeiderpartimann og en prest, headhundet av Berge Furre. Forfatteren av den første NS-barnbiografien i Europa, Eystein Eggen, ble holdt utenfor programmet for ikke å komplisere forløsningsprosessen. Jubileumskomiteen vil ha klarerte tapere, for den 8. mai å kunne fremheve gleden.

AFTENPOSTEN 5/4-95.

Frigjøringsjubileet:

Skipper Erik på gyngende grunn

Av Pål Mathisen

La oss anta at det skipper Erik egentlig ønsker er at ungdommen skal få et nært forhold til sin egen tid. Hvis det er det han ønsker, da må han også våge ungdommens skepsis og ærlige søken etter sin egen historie. Sin families historie. Et forhold jeg tror mange av dagens 20-30-åringene faktisk har.

Men de historiene de har hørt hjemme, stemmer dårlig med historiebøkernes heltesagn. Det er en sannhet, om Erik Bye liker det eller ikke, at svært mange nordmenn primært sett var opptatt av å "klare seg sjøl" under krigen. De fleste av våre besteforeldre var værhaner i det politiske landskap. Ingen ting lå dem fjernere enn å blande seg . . . stikke hodet sitt frem for å stå for noe som helst.

Det er en sannhet at den likegyldighet som idag råder i rasistiske spørsmål, var minst like stor i det okkuperte Norge. Det er noe av den skremmende lærdommen man er nødt til å ta inn over seg, når man går den andre verdenskrigs Norge nærmere i sømmene.

Morgenbladet 21/4-95

Historiens bitre erfaringer . . .

(Forts. fra side 8)

ler oss noe annet.

9. april 1940 ble betegnet som en skjendselens dag. Kommende slekter må få vite hva som «skjedde og hvorfor det skjedde». Således protesterte generalstabsjefen oberst Hatledal straks mot den «stille» mobiliseringstenfor alminnelig mobilisering. Videre at hærledelsen allerede den 5. april hadde forlangt alminnelig mobilisering på grunn av de foruroligende meldinger om et tysk angrep.

Dette er vel bare halve sannheten. Faktum er at allmennheten burde ha kjennskap til den vel så «foruroligende» note fra England av 5. april til den norske og svenske regjering med bønn, anmodning, ultimatum, om at alle dører skulle stå åpne når de kom. Fra Sverige ble kravet blankt avvist og de slapp krigen. Norge lot alle dører stå vidt åpne (Agdenes og Bergenshus f.eks.) og vi måtte selvsagt komme med i krigen. Alt dette er skildret så klart og objektivt både i den svenske hvitboken fra den tiden og i innstillingen fra den norske granskningskomite av 1946 (Professor dr. Bergsgaards bilag) at det står urokkelig. Når derfor regjeringen ventet invasjon av vestmaktene disse dager, og av den grunn la hele kysten forsvarsløs, kunne regjeringen selvsagt ikke mobilisere, hverken 5. eller 8. april. Derfor skildrer Granskningskomiteen regjeringen som den hovedansvarlige for at vi kom med i krigen og ble hørtatt.

Samme hvordan man i ettertid forklarer og bortforklarer de historiske kjennsgjeringer: 9. april 1940 blottla førkrigsårenes politiske udugelighet og forsømmelse på det sikkerhets- og forsvarspolitiske område.

På fagmilitært hold er det også stort sett enighet om at hvis vi hadde holdt vårt forsvaret i kampberedt stand og mobilisert i tide, ville de tyske angrep den 9. april ikke ha lyktes. Det må erindres at de første tyske landgangsstyrker på de forskjellige steder var særdeles fåtallige.

Verdenskommunismen

«Jeg har alltid vært anglofil, men etter det jeg opplevet i Russland i 20-årene var jeg redd for at bolsjevikene også skulle overta resten av Europa. Jeg mente England var for svakt til å stå imot. Tyskerne var de eneste som kunne stoppe dem. Derfor

satset jeg på Tyskland».

Dette uttalte Vidkun Quisling dagen før han ble skutt.

Var så denne angst for kommunistenes plan for verdens Erobring en realitet, eller var det kun tankespinn fra en drømmer og fantast?

I mars 1961 ble en bok anmeldt i Det Beste, hvis engelske tittel er Protracted Conflict. «Boken er skrevet av fire eksperter som i lengere tid har studert kommunistenes strategi på vegne av det utenrikspolitiske forskningsinstitutt ved Pennsylvania universitet. Den er en dyptgående analyse av den kommunistiske strategi og taktikk. Å lese den er det samme som klart å innse at vår største feil til dags dato har vært vår manglende evne til å forstå kommunismen som metode og den fare vi svever i.»

Aftenpostens korrespondent Nils Morten Udgaard skriver i en artikkel over seks spalter den 3. februar 1992:

«Vest-Europa mål for krig med a-våpen. Warszawa-pakten planla full bruk av atomvåpen mot Vest-Europa - helt frem til 1989. Også Frankrike skulle erobres, viser bemerkelsesverdige dokumenter som tyskerne har funnet i DDR.»

«Warszawapakt-øvelsen «Våpenbrørskap 80» forutsatte at den første armegruppe under en offensiv vestover skulle ha 840 taktiske atomvåpen til disposisjon, blant dem raketter av typen «Scud» og «Frog» - og i tillegg flybårne atombomber og «Operativ-taktiske» raketter med større rekkevidde.»

«Warszawapaktens sovjetiske øverstkommanderende, Viktor Kulikov, talte i interne dokumenter i 1983 om «innsats av hele arsenalet av tilintetgjørelsesmidler» og «en krig uten kompromisser inn-til motstanderen er fullstendig knust.»

Faksimile, Farmand 30/12-67

VICTIMS OF COMMUNISM	
IN THE SOVIET UNION	
Russian Revolution and Civil War	1,500,000
Civilian Deaths Caused by the Civil War Fighting and Famine	13,000,000
Liquidation of Class Enemies and Minorities	3,000,000
Famine Caused by the First Five Year Plan	7,000,000
Communist Purges	1,500,000
Deaths in Slave Labour Camps, 1921-1960	19,000,000
TOTAL 45,000,000	
IN EUROPE	
Revolutions and Invasions	500,000
Liquidation of Class Enemies	2,000,000
Communist Purges	1,000,000
Deaths in Slave Labour Camps since 1946	100,000
TOTAL 3,600,000	
IN ASIA	
The Chinese Civil War, 1927-1949	20,000,000
China, Liquidation of Class Enemies	9,500,000
China, Famine Caused by Great Leap Forward	13,000,000
China, Deaths in Slave Labour Camps since 1950	2,000,000
Tibet, Invasions and Revolts	200,000
The Korean War	1,500,000
TOTAL 46,200,000	
GRAND TOTAL 94,800,000	

Fra Farmand, for 30/12-1967 hitsettes følgende:

1) I Royal Albert Hall i London ble det den 31. oktober i år holdt et stort minnemøte, - vet De hvorfor?

Svar: For dødssofrene for kommunistisk forfølgelse.

2) Vet De hvor mange mennesker som er blitt drept i Russland gjennom revolusjonen, likvideringer, utryddelse av klassefiender, slaveleire m.v.?

Svar: 45 000 000 dødssofre.

3) Vet De hvor mange mennesker som har mistet livet i Europa forøvrig, ved kommunistisk forfølgelse, gjennom likvideringer, slaveleire m.v.?

Svar: 3 600 000 dødssofre.

4) Vet De hvor mange mennesker som er drept i Asia (Kina-Tibet-Korea) gjennom kommunistisk forfølgelse?

Svar: 46 200 000 dødssofre.

5) Vet De hvilke tre poster i denne redsels-statistikken som er de største?

Svar: Russiske slaveleire, krigene og utryddelsene i Kina.

6) Og hvor mange dødssofer ialt - forsiktig anslått - har den kommunistiske forfølgelse av anderledes tenkende mennesker krevet? Svar: Ifølge de britiske oppgaver i forbindelse med det store minnemøte i London ad 50 årsdagen for kommunistisk forfølgelse: 94 800 000 døde.

Kvernen maler langsomt

Av Sverre Jensen

Fra tid til annen dukker det opp en og annen invitt til forsoning mellom impliserte i det såkalte rettsoppgjør.

Det er vel grunn til å glede seg over å kunne motta en og annen utstrakt hånd - på privat basis - etter hvert som de historiske kjensgjerninger åpenbares for allmennheten.

Joda, kvernen maler, men hensiktsmessig langsomt - i takt med aktørenes sorti fra livets arena.

Det er først når alle de impliserte er borte at våre etterkommere vil kunne lese den usminkede sannhet om Norges historie fra 1940: Sannheten om at det var ene og alene England som berøvet oss nøytraliteten og målbevisst manøvrerte landet inn i krigen. Videre om styresmaktens suspekke opptreden omkring 9. april for siden å ta tilflukt hos sine «beskyttere i vest», hvor de intet hadde å tape men alt å vinne.

Hvilken avgrunn av motstridende karaktertrekk som her gjenspeiles hos våre hjemlige aktører i krigsdramaet. På den ene side de som undertrykket forsvarsviljen i det folk de representerte og som rømte unna ansvar og risiko, og så den enslige patriotten som sto på post fra første stund til den bitre ende.

Så lenge det finnes gjenlevende av det komplott for hvem det er maktpåliggende å forkludre sannheten, så vil den forfalskede historieversjonen ikke bli endret.

Noen forsoning er derfor heller ikke aktuelt.

La den gjenværende jøssingklan - ennå en stakket stund - få dyrke sin femtiårige Norgeshistorie - på falske premisser. De øvrige vil rolig kunne gå i graven med den aller beste samvittighet.

Historiens bitre erfaringer - og verdenskommunismen

Av E. L., Oslo

Krigsgenerasjonen ble satt på store prøvelser med bitre erfaringer som følge av den annen verdenskrig og de konstellasjoner som nordmenn ble involvert i.

50 år etter verdenskrigens slutt, hvor står vi i dag? Over 100 kriger har herjet som en farsott over verden. «Nye katastrofer kommersielt opp, i gjennomsnitt en katastrofe pr. døgn.» Slik uttrykte nylig en av toppsjefene i UD seg, i det han tegnet et bilde

av en hektisk brannslukking i global målestokk. På hjemmehavne øker kriminaliteten faretruende. Den kan sammenliknes med kriminaliteten i de større amerikanske byer.

Vi går 55 år tilbake i tiden til april dagene i 1940, og vil her behandle emnet:

Nøytralitet/krig

Regjeringen bedyret at Norge førte en nøytralitetspolitikk. En artikkel i Farnmand for 7. mai 1960 forteller (Forts. side 7)

De ubehagelige fakta

Holmgangprogrammet i TV2 mellom Holtsmark, offiserer og Fjørtoft (omtalt annet sted i avisen) avsløret et utrolig vakuum i historikerens og de militæres forståelse av internasjonale realiteter. Med storartet suffisans overser de Norges forpliktelser som medlem av det internasjonale samfunn.

En av Norges fremste folkerettslærde, professor i rettsfilosofi, dr.philos. og dr.juris Herman Harris Aall (1871-1957), har forfattet en utredning om disse forhold. Den er å finne under arkivnr. 107 242 i INO og SNOs omfattende bibliotek, med tittel: «Norges politiske stilling etter folkerett og statsrett før og under dets okkupasjon 1940-1945. Nedenfor en liten smakebit fra Kpt. VII, punktene A og B.

VII. Overgangen fra voldsforhold til rettstilstand: Okkupasjon.

A. Krigsreglementets 3. del, «Om militær myndighet på den fiendtlige stats område», bestemmer at der skal råde rettstilstand mellom statene når en makt har okkupert et annet land. Konvensjonen er tiltrådt av Tyskland og ratifisert av Norge den 19. sept. 1910. - Dens art. 42 bestemmer: «Et område betraktes som besatt når det faktisk befinner seg under den fiendtlige armers myndighet. Besettelsen omfatter bare områder hvor denne myndighet er befestet og kan utøves». - Bestemmelsen er således bindende folkerett i forholdet mellom Norge og Tyskland. - Og art. 43 lyder: Når den lovmessige makt faktisk er gått over

til den som har besatt området, skal denne treffe de forholdsregler som der er adgang til for såvidt mulig å gjenopprette og sikre den offentlige administrasjon og det offentlige liv, idet landets gjeldende lover skal respekteres, når der ikke foreligger absolutte hindringer herfor».

B. Ved okkupasjon er således inntrådt den avgjørende forandring av forholdet mellom de to krigførende parter, at dermed er krigens formål - maktens rett - avløst av fredens formål - rettens makt - som bestemmende lov for det gjensidige forhold. Voldstilstanden er opphørt og rettsordning skal råde.

Denne rettstilstand er fredstilstand. - Fiendtlige handlinger som minuttet

før den ene parts overgivelse var berettigede krigshandlinger, er minuttet etter blitt forbrytelser og straffes som forbrytelser (franktirør-handlinger).

Som allerede nevnt ovenfor (pkt. V, e) bestemmer krigsreglementets art. 10 og 35 følgende: «Når avtaler om overgivelse er sluttet, skal de overholdes samvittighetsfullt av begge parter». Frititte må samvittighetsfullt oppfylle de overtatte forpliktelser. Disse forpliktelser har de både overfor sin egen regjering og overfor okkupanten, og deres regjering har ikke alene tapt retten til å kreve tjenester av dem i strid med avtalen (om overgivelsens fredstilstand), men den har ikke engang rett til å motta noen slik tjeneste av dem.

KONTRASTER

Av John Sand

Under felttoget i 1940 ble sykesøster Karen Valle innkalt til tjeneste ved IR 14. Hun ble satt i arbeid ved et lasarett på Revelen like utenfor Mo i Rana. I «Årbok for Helgeland» 1990 forteller sykepleiersken bl.a.:

«Den 15. mai fikk vi inn en tysk flyver som var skutt ned ved Dalselv. Han var nærmest knust. Begge lårbein var brukket og han var blå i ansiktet. Legen bestemte likevel at han ikke skulle få morfin. Jeg hadde nattevakt og gav ham smerterstillende tross det.» Flyveren overlevde.

I en utmerket bok «Det lange felttoget» gjengir den sjeldent dyktige lokalhistoriker Arnt O.

Åsvang et intervju han har hatt med en norsk soldat fra 1940, Håkon Kristiansen:

«Jeg lå på den tyske avdeling på sykehuset i Trondheim og fikk utmerket behandling og stell. Jeg vil si at jeg hadde det bedre enn tyskerne som lå der... En dag kom selveste general Falkenhorst på inspeksjon. Generalen kom og ga seg god tid til å snakke med sine sårede landsmenn. Han stoppet også opp hos meg og hilste. Legene fortalte at jeg var en såret norsk soldat som var kommet meg godt, men fortsatt ikke så bra at jeg kunne røyke. Da så Falkenhorst på meg, kom helt bort til senga og tok pulsen. Etter en stund så han på legene og sa på tysk:

«Han der kan dere gi minst 2 sigaretter daglig.»

«Etter kapitulasjonen ble jeg overført til den norske avdelingen ved sykehuset og lagt på et rom der det langt fra var så fredelig. Den tyske overpleieren var stadig og så til meg. Etter at jeg begynte å være oppe, hjalp han meg ofte fra senga og over i stolen. De norske sykepleierne likte visstnok ikke dette, og beskyldte ham for ikke å løfte meg rett. Det skulle de visstnok ikke ha gjort, for han trampet i gulvet til dem og ba dem holde kjeft: «Kristiansen har vært min pasient, og jeg har plikt til å følge med ham.» Det ble svært stille på avdelingen etter dette, og pleieren kom siden daglig innom.»

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11-15. Telefon: 22 56 10 34.

Adresse: POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO.